

YLIOPISTON JA METSÄNTUTKIMUSLAITOKSEN TUTKIJAIN YHTEISTOIMINTA

AARNE NYSSÖNEN

SUMMARY:

CO-OPERATION BETWEEN RESEARCH WORKERS AT THE UNIVERSITY AND
THE FOREST RESEARCH INSTITUTE

Maamme metsäntutkimuksen tilaa, tehtäviä ja kehittämistarpeita on viimeksi käsitelty verraten perusteellisesti metsäntutkijaimme yhteistyönä ja Suomen Metsätieteellisen Seuran toimesta syntyneessä julkaisussa »Suomen metsäntutkimus ja sen kehittäminen» (Silva Fennica 1:4, 1967). Yliopiston metsälaitosten kohdalla on tuntuvimpana epäkohtana tuotu esiin vakinaisten tutkimusmäärärahojen niukkuus, minkä johdosta tutkijain kapasiteetti jää osittain käyttämättä. Mikäli varoja olisi tähänastista varmemmin saatavissa, voitaisiin myös ylioppilaiden opinnäytetyöt ohjata tutkimusta yleisesti hyödyttäväksi sekä auttaa tutkijan uralle aikovia pääsemään paremmin alkuun. Lisäksi saataisi melko vaatimaton apu-työvoiman täydennys usein merkittä huomattavaa tutkimustyön edellytysten paranemista. Vielä on mainittava tutkijakoulutuksen uudistamistarve, mikä kaivannee etupäässä muita kuin paljon rahaa vaativia toimenpiteitä.

Tässä kirjoituksessa ei käsitellä edellä viitattuja ongelmia lähemmin eikä yleensääkään kysymystä, joka koskisi vain yliopistossa tehtävää tutkimustyötä. Vaikka välittömästi on silti kyseessä vain suhteellisen pientä joukkoa koskeva asia, se kuitenkin saattaa kiinnostaa koko metsäntutkimustamme ja sen tulosten käyttäjiä. Kysymys on maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan ja metsäntutkimuslaitoksen tutkijain yhteistoiminnasta.

Ennen kuin käsittelemme mainittua kysymystä, voimme tehdä toisen, tällä hetkellä ehkä kaukaiselta tuntuvan, mutta minä päivänä tahansa ajankohtaiseksi tulevan kysymyksen. Vastaako metsäntutkimuksen nykyinen, A. K. Cajanderin 60 vuoden takaisiin ajatuksiin pohjautuva organisaatio tarkoitustaan vielä tällä hetkellä? Meillähän on Suomen Metsätieteellinen Seura luontaisena yhteiselimenä eri tahoilla esiintyvälle tutkimustyölle ja harrastukselle. Mutta sitten meillä tehdään työtä suurin piirtein rinnakkaisilla tutkimussuunnilla sekä

yliopistolliseen metsäopetukseen liittyen että valtion ylläpitämässä metsäntutkimuslaitoksessa. Tyydyttääkö tämä järjestely vai voisiko sellainen toimenpide, mikä Ruotsissa tapahtui metsäkorkeakoulun ja metsäntutkimuslaitoksen yhdistämisenä muutamia vuosia sitten ja mitä vastaavaa meilläkin on äskettäin maatalouspuolella väläytetty eräissä lausunnoissa, johtaa tuloksiin tehokkaammin?

Yhteisen metsäinstituutin puolesta puhuvina näkökohtina voidaan ehkä mainita päällekkäisen tutkimustyön välttämisen ja yleensä tutkimustyön koordinoimisen tarve. Ilman toimenpiteitä tämä kysymys ei tule hoidetuksi. Yliopisto on tietenkin vapaan tutkimuksen tyyssija, mutta tämä ei vielä paljon kerro tutkimusaiheista. Joku voi taas olla näkevinään eroja eri osapuolten teemoissa sanoessaan, että toisella puolella tehdään teoreettisluonteista, perusteita koskevaa tutkimusta tai peräti perustutkimusta, toisella taas sovellettua tai suunnattua tutkimusta, tavoitetutkimusta. Joitakin eroja todella on. Yliopiston metsälaitoksissa ei yleensä ole henkilökuntaa esim. kestokokeiden ylläpitämisessä tarvittavien toistuvien toimenpiteiden tekoon, vaan näitä edellyttävät tutkimussuunnitelmat toteutetaan helpoimmin metsäntutkimuslaitoksessa. Ehkä vm. laitoksen odotetaan lähinnä vastaavan käytännöllisen metsätalouden ajankoh-taisiin haasteisiin, antavan valtioneuvoston haluamia lausuntoja jne. Mutta kokonaisuutena ottaen eivät tutkimusaiheet suinkaan aina määrää sitä, kum-massa Metsätalon siivessä työt tehdään.

Niiden hallintoviranomaisten silmissä, joiden tehtävänä on kaikkialla nähdä rationalisoitavaa, nykyinen systeemi saattaa tuntua epätarkoituksenmukaiselta. He voivat puhua tarpeesta keskittää rajoitetut tutkijavoimat yhteen paikkaan. On mahdollista, että tarpeelliseksi katsottavia uusia toimia ja määrärahoja saataisiin ainakin nykytilanteessa helpommin metsäpuolen omalla nimellä kuin olemalla yliopiston yhteydessä.

Esitettyjen näkökohtien vastapainoksi on syytä huomata, että tässä puheena olevilla kahdella elimellä on selvät päätehtävänsä vaikkapa yksinomaan metsäntutkimusta ajatellen. Toisen on vastattava ennen muuta tutkijain kasvattamisesta, toisen on palveltava metsätaloutta suorittamalla tutkimusta. Näiden ohessa on eittämättä muita tarkoituksia. Yliopistossa edellä mainittu koulutus-tehtävä merkitsee samalla velvoitusta tehdä tutkimustyötä, sillä nämä tehtävät ovat erottamattomat.

Mikäli nyt ajateltaisiin opetuksen ja tutkimuksen keskittämistä samaan laitokseen, joka kai olisi erillinen metsäkorkeakoulu, saattaisi seurauksena olla köydenvetoa näiden suuntien kesken. Kyseenalaista on, viihtyisikö viime kädessä tutkijan henkilökohtaiseen panokseen perustuva tutkimustyö sellaisessa suurenlaisessa sekainstituutissa parhaalla mahdollisella tavalla. Vailla kannustavaa merkitystä ei liene sekään jalon kilpailun poikanen, minkä nykyinen järjestelmä pitää sisällään. Ja juuri tutkijoiksi valmistautuville lienee edullinen se kaikkinaisten erikoisopintojen mahdollisuus, minkä yliopisto yhteydessään oleville tarjoaa.

Metsäntutkimuksemme nykyiseen organisaatioon tuskin voidaan osoittaa sisältyvän sellaisia haittatekijöitä, jotka eivät olisi yhteistoiminnalla poistettavissa. Näin ollen ko. organisaatiota on epäilemättä pidettävä edelleen perustaltaan tarkoituksenmukaisena ja kehitettäväksi kelvollisena.

Yhteistoiminnan tarve saa joka tapauksessa suuren painon. Tämä ei ole mitään uutta, minkä osoittanee esim. seuraava, vireillä olevien rakennussuunnitelmien johdosta tälläkin hetkellä ajankohtainen lainaus Cajanderin komitean mietinnöstä (Komiteanmietintö 1930:2):

»Siten Metsätieteellinen tutkimuslaitos ja korkein metsäopetus, kuten asianmukaista on, tosin hallinnollisesti toisistaan riippumattomina, tulisivat olemaan mitä läheisimmässä kosketuksessa ja vapaaehtoisessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, jolloin arvokas metsätieteellinen kirjasto olisi molempien käytettävissä ja kalliimpia tutkimusvälineitä ei tarvittaisi hankkia molemmille erikseen, vaan voitaisiin niitä tarvittaessa lainata toiselta. Metsätieteellisen tutkimuslaitoksen professorit, assistentit ja muut tutkijat voisivat toimia metsäopetuksen palveluksessa dosentteina ja ylimääräisinä opettajina, mikä näköaloja avartaen ja saattaen tutkijat laajemmalla kannalta käsittelemään tutkimustehtäviään, varmaan olisi hyödyksi heidän tutkimustoiminnalleen samalla kuin siitä luonnollisestikin opetus hyötyisi, ja opetukseen kuuluvia erikoistutkimuksia voitaisiin Tutkimuslaitoksen suostumuksella, helposti suorittaa myös Tutkimuslaitoksen huoneustossa.»

Viimeksi mainittuja näkökohtia sisältyi Cajanderin jo vuonna 1909 metsäntutkimuslaitosta hahmotellessaan esittämiin ajatuksiin: »Tutkimuslaitoksen tulee olla sellainen, että kaikki, jotka tahtovat tutkimuksiaan varten käyttää laitoksen hallussa olevia apuneuvoja, voivat niitä mahdollisimman suuressa määrässä saada käyttää. Ennen kaikkea on välttämätöntä, että Yliopiston metsätieteiden opettajille suodaan tilaisuus laitoksessa työskennellä . . .» (Metsätieteellinen tutkimustoiminta ulkomailla ja ehdotus sen järjestämiseksi Suomessa. Liite metsähallituksen vuosikertomukseen v. 1907).

Tämä ajatuksenkulku on tavallaan saanut konkreettisen ilmauksen myös nykyisessä metsäntutkimuslaitosta koskevassa asetuksessa, kun siinä mainitaan, että metsäntutkimuslaitokseen voidaan ottaa määrääjäksi sivullisia tutkijoita, jotka tutkimuslaitoksesta palkkiota nauttimatta tekevät tutkimustyötä ja saavat siinä käyttää hyväkseen tutkimuslaitoksen tarjoamia tutkimusmahdollisuuksia.

Niin kuin edellä sanotusta käy ilmi, yhteistoiminnalle on eri yhteyksissä luotu edellytyksiä. Millaista yhteistyö on sitten todellisuudessa? Tähän on vastattava, että useissa kohdin senkaltaista kuin edellä lainatuissa lausunnoissa on kaavailtu. Opetuksen alalla on jatkuvaa yhteistyötä ja sitä on myös tutkimuksessa. Tutkimusaloittain muodostetut työryhmät, joihin on kuulunut myös Metsätalon ulkopuolisia tutkijoita ja joista muutama on jäänyt eloon pysyväisluonteisena, valmistivat alussa mainittuun mietintöön sisältyvät tulevaisuuden ohjelmat. Äskettäin on pidetty yhteisiä, runsaan osanoton saaneita kursseja

tilastotieteen ja automaattisen tietojenkäsittelyn menetelmistä. On ollut yhteisiä keskustelutilaisuuksia tieteellisen jälkikasvun turvaamisesta ja tutkijain panoksista metsätalouden tehostamisohjelmissa. Metsäntutkimuslaitoksen johtavat tutkijat ovat yleisesti yliopiston dosentteja ja esim. tämän kirjoittaja on parhaillaan sivullisena tutkijana metsäntutkimuslaitoksessa. Päivittäin on hyödyllistä tai vähemmän hyödyllistä neuvonpitoa. Kaiken kaikkiaan voitaneen sanoa, että silloin kun yhteistyö on parhaimmillaan, ei mitään mainittavaa muutosta nykyiseen tilanteeseen kaivata.

Mutta tiedämme myös sen, että tutkijain yhteistyön puute saattaa osaltaan olla johtamassa epävarmuuteen ja haitallisiin erimielisyyksiin käytännöllisessä metsätaloudessa. Seurauksena on myös muita, ehkä ei yhtä näkyviä haittoja. Tällaiset ongelmat eivät ole vain metsäntutkimusta koskevia vaan yleisiä, mikä käy ilmi Yhteiskuntasuunnittelun organisaatiokomitean mietinnöstä (Komiteanmietintö 1968:A 3): »Tutkimuspolitiikan osalta voidaan niin ikään havaita koordinoinnin puutetta ja tästä aiheutuvia epäkohtia. Niinpä on todettu yhteensovittelun puutetta toisaalta korkeakouluissa ja toisaalta valtion tutkimuslaitoksissa suoritettavan tutkimuksen välillä. Koordinointi on ollut riittämättömä myös eri ministeriöiden ja hallinnonhaarojen alaisena suoritettavan tutkimuksen kesken.»

Tarkastellessamme metsäntutkimuksen tarvitseman informaation kanavia voimme havaita, että kentältä tutkimukselle tuleville toivomuksille on järjestetty tyydyttäväksi katsottava tie. Se kulkee metsäntutkimuslaitoksen neuvottelukunnan kautta, missä käytännöllisen metsätalouden eri piirit ovat edustettuina ja minkä kokouksissa vuosittain tarjoutuu tilaisuus tehdä tutkimustyötä koskevia aloitteita. Esim. tutkimusaiheita tulee tutkimustyötä tekeville kuitenkin vielä runsaammin muita teitä. Tutkimustulosten tiedotus kentälle tapahtuu taas eri tavoin: useissa julkaisusarjoissa, säännöllisen metsäopetuksen yhteydessä, aikakauslehdissä, oppituliopäivillä jne. Uusia mahdollisuuksia tarjoaa maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa käyntiin lähtevä, aluksi Kellogg-lahjavaroin tapahtuva täydennyskoulutus. Sen sijaan yhtenäistä tutkijain keskinäisen informaation järjestelmää ei tähän mennessä ole luotu. Tämä puute olisi nyt poistettava ja jatkuva yhteistoiminta varmistettava.

Siitä, mitkä asiat yliopiston metsälaitosten ja metsäntutkimuslaitoksen tutkijain neuvonpidossa olisivat kohteina, antaa jo edellä esitetty käsityksen. Puolin ja toisin olisi ensiksikin selvítettävä laitosten kehitystyö pitkälle tähdäten. Tällöin ei ole tarkoituksenmukaista yrittää kehittää molempia suuntia tutkimuksen eri alat peittäviksi kokonaisuuksiksi ikään kuin maassa ei muualla tehtäisi saman alan tutkimustyötä. Esim. metsänarvioimistieteen alalla voinevat metsäntutkimuslaitoksessa metsien inventoinnit ja puuntuotanto-opin tutkimukset saada suuren painon, yliopistossa taas metsätalouden suunnittelun ja metsien inventoinnin menetelmät.

Keskeisiä neuvottelujen aiheita olisivat edelleen lähiajan työsuunnitelmat. Niiden käsittely olisi omansa johtamaan siihen, että voimat keskitettäisiin tar-

keiksi harkittujen tutkimustehtävien suorittamiseen ja oltaisiin valmiit yhteistyöhön myös tutkimusvarojen hankkimisessa. Eri tutkimusalojen sisäisissä neuvonpidoissa lienee joskus paikallaan alistaa myös valmistumassa olevat työt kritiikkiin. Tällä saatetaan välttää se, että käytännöllinen metsätalous näkee lähinnä vain tutkijain erimielisyyden jossakin kysymyksessä.

Myös opinnäytetöiden aiheet ja tekemahdollisuudet voidaan mainita esimerkkinä yhteisten neuvottelujen kohteista.

Millaisin muodoin edellä tarkoitettua yhteistoimintaa olisi ryhdyttävä toteuttamaan? Seuraavassa vain yksi tarjolla olevista mahdollisuuksista: Vuosittain esim. tammikuun alkupuolella pidetään yliopiston ja metsäntutkimuslaitoksen tutkijain neuvottelu, mieluiten jossakin muualla kuin Helsingin keskustassa. Mahdollisesti näissä neuvotteluissa voisi olla mukana myös jokin muualla tapahtuvan, usein hyvinkin merkitsevän tutkimustyön edustaja. Koko joukko olisi koolla ainakin neuvottelupäivän alkaessa tai loppuessa, jolloin puheenjohtajana toimisi Suomen Metsätieteellisen Seuran puheenjohtaja, mutta myös tutkimusaloittain tapahtuville keskusteluille varattaisiin aikaa.

Kirjoittajan käsityksen mukaan tarvitsemme edellä kaavailtua, vapaaehtoisuuden pohjalle rakentuvaa yhteistoimintaa. Sen merkityksen voidaan odottaa kasvavan vuosien mukana.

SUMMARY:
CO-OPERATION BETWEEN RESEARCH WORKERS AT THE UNIVERSITY AND
THE FOREST RESEARCH INSTITUTE

The paper discusses the cooperation between the research workers of the Forestry Departments, University of Helsinki, and of the Finnish Forest Research Institute. Although a fusion of these institutes might even seem to be justified in order to guarantee a coordination of the research work, no drawbacks exist in the present organization which could not be removed with cooperation.

In fact, cooperation has hitherto taken place in many forms both in teaching and research: working groups in the various branches of research have recently prepared a program for the development of research (*Silva Fennica* 1:4, 1967), leading scientists of the Institute act as lecturers at the University, and some University teachers work as associate researchers at the Institute.

On the other hand, in some cases lack of cooperation between research workers may have led to uncertainty and inconvenience of practical forestry. Therefore, a better system of information between scientists should be created and the continuity of cooperation strengthened. In conferences between the University and Institute people, development work within the various fields of research should be cleared up with a long-range aim, working plans for the nearest future and their financing discussed, topics and feasibility of these examined, etc.

The conference day of the scientists in the beginning of each year is mentioned as one possibility to start the cooperation.